

Sömnad – fördjupning

Klädmodet och efterfrågan på kläder förändras kontinuerligt och klädindustrin behöver ständigt anpassa tillverkningen. Centralt i ämnet sömnad – fördjupning är konfektionssömnad och mönsterhantering vid tillverkning av dam- och herrkläder samt klädkollektioner. Ämnet behandlar även hållbart mode utifrån ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning ska syfta till att eleverna utvecklar förmåga att utföra konfektionssömnad för kläder och klädkollektioner samt förmåga att designa kläder och skapa klädkollektioner. Dessutom ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att planera arbetet, tillverka kläder och klädkollektioner samt att utvärdera arbetsprocess och resultat. Undervisningen ska stimulera elevernas idériakedom, självständighet, personliga ansvarstagande, samarbetsförmåga, egna drivkraft och skaparglädje. Eleverna ska också ges möjlighet att använda sin kreativitet och befästa sin kunskap om färg-, form- och stillära vid design och tillverkning av kläder och klädkollektioner. Dessutom ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla förmåga att utföra skräddade detaljer och mönsterkonstruktion.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förmåga att använda fackspråk inom den textila branschen för att bemöta och kommunicera med kunder, uppdragsgivare och leverantörer. Undervisningen ska också leda till att eleverna utvecklar sin förmåga att använda olika digitala verktyg och tekniker i arbetet.

I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om de textila yrkenas tradition och historiska utveckling. Som inspirationskälla och som grund för ökad förståelse av kulturella och stilhistoriska influenser ska eleverna ges möjlighet att utveckla kunskaper om såväl dagens trendutveckling och klädmode som den kultur- och stilhistoriska utvecklingen inom klädbranschen. I undervisningen ska eleverna dessutom ges möjlighet att utveckla och tillämpa kunskaper om ergonomi, arbetsmiljö och säkerhet för ett hållbart arbetsliv inom klädbranschen.

Eleverna ska ges rika möjligheter att förfina tekniker för både sömnad och mönsteranpassning för olika ändamål. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att använda experimentella arbetsmetoder samt arbeta i såväl textila material som i andra material. Dessutom ska eleverna ges möjlighet att använda sina teoretiska kunskaper för att vidareutveckla och befästa sin förmåga att arbeta med mönster, sömnad, design och formgivning. Undervisningen ska leda till att eleverna befäster sina kunskaper om hur ändamålsenliga material och tekniker väljs utifrån tänkt klädesplagg eller klädkollektion med hänsyn till tidsåtgång, kostnader och miljö.

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

- Förmåga att planera arbetet och använda olika sömnadstekniker och mönster vid tillverkning av kläder och klädkollektioner.
- Förmåga att designa kläder och skapa klädkollektioner.

Gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

- Förmåga att dokumentera och utvärdera arbetsprocess och resultat samt att använda fackspråk.
- Förmåga att arbeta säkert och hållbart.
- Kunskaper om de textila yrkenas historia samt om olika stilepoker inom klädmode.

Nivåer i ämnet

Nivå 1, 200 poäng, som bygger på nivå 3 i ämnet modedesign och sömnad.

Nivå 2, 200 poäng.

Nivå 3, 200 poäng.

Nivå 4, 100 poäng.

Nivå 1, 200 poäng

Nivåkod:

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning på nivå 1 ska behandla följande centrala innehåll:

- Hur planering av arbetet kan upprättas.
- Val av material och beräkning av materialåtgång.
- Tekniker för konfektionssömnad vid produktion av kläder till kollektion med fokus på funktion och konstruktion.
- Sömnadsdetaljer, till exempel för kjol, byxa, skjorta och klänning.
- Egenskaper och användningsområden för tyger och andra material som används vid tillverkning av kläder.
- Hur designprocessen genomförs vid skapandet av kläder eller klädkollektioner, däribland portfolioarbete.
- Mönsterförändring och mönsteranpassning.
- Användning av färg-, form- och proportionslära vid modeteckning och tillverkning av kläder.
- Hur tvätt- och skötselråd för valt material kan formuleras och tolkas.
- Digitala tekniker för inspiration och presentation av kläder, till exempel presentation med rörlig bild.
- Portfolioarbete med idé- och plaggskisser, färgtekniker, modeteckningar, moodboard, färg- och tygkarta.
- Utvärdering och analys av arbetsprocess och resultat samt hur arbetet kan förbättras.
- Fackspråk för att förstå och följa instruktioner samt för att kommunicera om arbetsprocess och resultat.
- Ergonomiskt och säkert arbetssätt, däribland användning av ergonomiska hjälpmedel.
- Arbete med hänsyn till miljön, däribland återanvändning av tyger och annat material.
- Underhåll och skötsel av maskiner och verktyg.
- Ansvarsfullt yrkesutövande vid tillverkning av kläder, till exempel återvinning av material.

Gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

- Huvuddragen i de textila yrkenas historia fram till i dag.
- Centrala stilepoker och trender inom klädmode.

Nivå 2, 200 poäng

Nivåkod:

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning på nivå 2 ska behandla följande centrala innehåll:

- Planering av arbete och val av material, däribland beräkning av materialåtgång och kostnad.
- Varierade tekniker vid produktion av kläder till kollektion med fokus på kvalitet och lönsamhet.
- Skräddade sömnadsdetaljer och foder för kavaj, byxa, väst, klänning, kjol eller byxa avseende både dam- och herrkläder.
- Egenskaper och alternativa användningsområden för tyger och andra material som används vid tillverkning av kläder.
- Designprocessen från idé till färdigt plagg eller klädkollektion där textila men även andra material kan ingå.
- Användning av färg-, form- och proportionslära vid modeteckning och tillverkning av kläder.
- Tvätt- och skötselråd för valt material.
- Digitala tekniker vid beskrivning och dokumentation av idéer och arbetsprocess samt vid presentation av klädkollektion eller uppdrag, till exempel rit- och illustrationsprogram eller rörlig bild.
- Portfolioarbete med idé- och plaggskiss, samt modeteckning.
- Utvärdering och analys av egen och andras arbetsprocess och resultat samt hur arbetet kan förbättras.
- Fackspråk för att kommunicera om arbetsprocess och resultat.
- Ergonomiskt och säkert arbetssätt.
- Arbete med hänsyn till miljön, däribland återvinning och återanvändning av tyger och annat material.
- Klädproduktion på ett ekonomiskt och miljömässigt hållbart sätt däribland ombearbetning och lagning av kläder.
- Underhåll och skötsel av maskiner och verktyg.
- Ansvarsfullt yrkesutövande vid tillverkning av kläder.
- Det textila hantverkets historia från skråsamhälle till dagens textila yrken.
- Centrala stilepoker och trender som påverkat klädmodet.

Nivåkod:

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning på nivå 3 ska behandla följande centrala innehåll:

- Produktionsplanering för tillverkning av kläder med fokus på effektivisering, däribland kostnad för plagg eller klädkollektion.
- Val av material utifrån klädkollektionens design och användningsområde eller funktion.
- Produktion av hela sammanhängande klädkollektioner i textila material eller andra material.
- Varierade skräddade sömnadsdetaljer för både dam- och herrkläder, till exempel kavaj, byxa eller väst.
- Egenskaper och alternativa användningsområden för tyger och andra material för tillverkning av kläder.
- Designprocessen från idé till färdigt plagg eller klädkollektion med fokus på kvalitet.
- Mönsterförändring och mönsteranpassning.
- Tvätt- och skötselråd för valt material.
- Analog och digitala tekniker för dokumentation av arbetsprocess och resultat samt presentation av klädkollektion eller uppdrag med hjälp av, till exempel rit- och illustrationsprogram eller rörlig bild.
- Modeteckning och teknisk plaggskiss för vidareutveckling av idéer.
- Utvärdering och analys av egen och andras arbetsprocess och resultat samt hur arbetet kan förbättras.
- Fackspråk för att kommunicera om arbetsprocess och resultat.
- Ergonomiskt och säkert arbetssätt.
- Arbete med hänsyn till miljön, däribland återvinning och återanvändning av tyger och annat material.
- Hållbart klädmode, däribland hur beteendemönster och attityder kan påverkas för en mer hållbar konsumtion av kläder.
- Kundorienterat och ansvarsfullt yrkesutövande, till exempel vid måttagning och provning av kläder.
- Textila yrkets historia, däribland gesäll- och mästarbrev.
- Mode- och klädhistoria, däribland betydelsefulla designers som påverkat klädmodet.

Nivåkod:

Centralt innehåll

Undervisningen i ämnet sömnad – fördjupning på nivå 4 ska behandla följande centrala innehåll:

- Planering och val av material utifrån kollektionens design och användningsområde.
- Produktionsplanering för tillverkning av kläder med fokus på material- och tidsåtgång samt kostnadsberäkning.
- Varierade tekniker vid produktion av klädkollektion där skraddade sömnadsdetaljer för kavaj, byxa, väst eller klänning ingår.
- Egenskaper och alternativa användningsområden för tyger och andra material för tillverkning av kläder.
- Designprocessen från idé till färdig klädkollektion.
- Tvätt- och skötselråd för valt material.
- Analog och digitala tekniker för dokumentation av arbetsprocess och resultat, till exempel modeteckning, moodboard och research.
- Modeteckning och teknisk plaggskiss för vidareutveckling av idéer, däribland vidareutveckling av idéer till kläder i olika material och med olika konstruktioner.
- Utvärdering och analys av arbetsprocess och resultat med förslag på hur arbetet kan förbättras samt muntlig presentation av eget arbete.
- Fackspråk för att kommunicera om arbetsprocess och resultat.
- Ergonomiskt och säkert arbetssätt.
- Arbete med hänsyn till miljön, däribland återvinning och återanvändning av tyger och annat material.
- Hållbart klädmode genom ombearbetning och lagning av kläder.
- Kundorienterat och ansvarsfullt yrkesutövande, till exempel vid måttagning och provning av kläder.
- Textila branschens historia, däribland uppkomst och förändring av olika textila yrken.
- Mode- och klädhistoria, däribland trendtolkning och analys av hur dagens klädmode och aktuella trender kan kopplas till ett historiskt ursprung.

Betygskriterier

Betyget E

Eleven planerar sitt arbete och använder med **visst** handlag olika tekniker för sömnad. Eleven hanterar mönster och skapar kläder och klädkollektioner av **godtagbar** teknisk, funktionell och estetisk kvalitet.

Eleven designar kläder och skapar klädkollektioner med **viss säkerhet** och uppnår ett **godtagbart** resultat.

Skolverket

Gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Eleven gör en **enkel** dokumentation och utvärdering av arbetsprocess och resultat samt ger förslag på hur arbetet kan utvecklas. Dessutom använder eleven fackspråk i sin kommunikation.

Eleven arbetar säkert och hållbart.

Eleven visar **godtagbara** kunskaper om de textila yrkenas historia samt om stilepoker inom klädmode.

Betyget D

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan C och E.

Betyget C

Eleven planerar sitt arbete och använder med **gott** handlag olika tekniker för sömnad. Eleven hanterar mönster och skapar kläder och klädkollektioner av **god** teknisk, funktionell och estetisk kvalitet.

Eleven designar kläder och skapar klädkollektioner med **säkerhet** och uppnår ett **gott** resultat.

Eleven gör en **välutvecklad** dokumentation och utvärdering av arbetsprocess och resultat samt ger förslag på hur arbetet kan utvecklas. Dessutom använder eleven fackspråk i sin kommunikation.

Eleven arbetar säkert och hållbart.

Eleven visar **goda** kunskaper om de textila yrkenas historia samt om stilepoker inom klädmode.

Betyget B

Elevens kunskaper bedöms sammantaget vara mellan A och C.

Betyget A

Eleven planerar sitt arbete och använder med **mycket gott** handlag olika tekniker för sömnad. Eleven hanterar mönster och skapar kläder och klädkollektioner av **mycket god** teknisk, funktionell och estetisk kvalitet.

Eleven designar kläder och skapar klädkollektioner med **god säkerhet** och uppnår ett **mycket gott** resultat.

Eleven gör en **utförlig och nyanserad** dokumentation och utvärdering av arbetsprocess och resultat samt ger förslag på hur arbetet kan utvecklas. Dessutom använder eleven fackspråk i sin kommunikation.

Eleven arbetar säkert och hållbart.

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om de textila yrkenas historia samt om stilepoker inom klädmode.